

Η θηριομαχία του Απ. Παύλου: Γεγονός ή μεταφορά; (Μόσχος Γκουτζιούδης, Επίκ. Καθηγητής Καινής Διαθήκης ΑΠΘ)

/ [Πεμπουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1OCtyJv>]

Οι *Πράξεις Τίτου* κάνουν και αυτές όμως λόγο για κάποια θηριομαχία του Παύλου. Δεν είναι τυχαία ασφαλώς η σύνδεση με το Δν. 6, αφού εκεί έχουμε τη μοναδική περίπτωση στην Αγία Γραφή να σώζεται κάποιος, ενώ έχει ριχτεί στα λιοντάρια. Το περιστατικό με τον Παύλο και το λιοντάρι περιγράφεται εκτενέστερα από τον Νικηφόρο Κάλλιστο στην εκκλησιαστική του ιστορία κατά τον 14^ο αι. μ.Χ. Πρόκειται όμως για φανταστικό περιστατικό και όχι για πραγματικό και συνεπώς δεν μπορούμε να στηριχτούμε στα παραπάνω κείμενα ως απόδειξη μιας παράδοσης που ήταν γνωστή στους συντάκτες των αποκρύφων πράξεων.

Στο απόκρυφο *Πράξεις Παύλου και Θέκλας* περιγράφεται ένα άλλο σχετικό περιστατικό στο Ικόνιο. Στο κείμενο αυτό το περιστατικό με τη λέαινα στην αρένα μοιάζει με εκείνο του Παύλου και του λιονταριού και αποδεικνύει ότι κατά τον 2^ο και 3^ο αι. μ.Χ. κυκλοφορούσαν διάφορες τέτοιες διηγήσεις, στις οποίες υπήρχε μια ιδιαίτερη σχέση ενός προσώπου με ένα λιοντάρι. Εδώ η Θέκλα καταδικάζεται σε θάνατο και μάλιστα αποφασίζεται να ριχτεί στα θηρία στην αρένα (*damnatio ad bestias*).

Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τώρα να δούμε αν τέτοιου είδους θηριομαχίες διεξάγονταν πράγματι σε χώρους της αρχαίας Κορίνθου ή της Εφέσου κατά την εποχή που μας ενδιαφέρει. Η συνδρομή της αρχαιολογικής μαρτυρίας αποτελεί στην περίπτωση αυτή επιτακτική ανάγκη. Στο αρχαιολογικό μουσείο της Εφέσου εκτίθενται διάφορες ανάγλυφες στήλες με σκηνές μονομαχιών. Μία από αυτές απεικονίζει λιοντάρια στην αρένα και σε κλουβιά. Οπλισμός επίσης έχει διασωθεί που χρησιμοποιούσαν κυρίως μονομάχοι γιατί όχι όμως και θηριομάχοι. Στην Έφεσο γνωρίζουμε πως υπήρχε αμφιθέατρο για τέτοια θεάματα, ενώ ο υψηλός τοίχος που χωρίζει το κοίλο του Θεάτρου της από την ορχήστρα μπορεί να φανερώνει αρχιτεκτονική προσαρμογή για τέτοια θεάματα.

Η περίπτωση της Κορίνθου έχει περισσότερο ενδιαφέρον. Η αρχαιολογική

ανασκαφή στο θέατρο της αρχαίας Κορίνθου έφερε στο φως το 1925 τοιχογραφίες με σκηνές μονομάχων από το σοβατισμένο τοίχο ύψους 1,70 μέτρων, ο οποίος χώριζε την ορχήστρα από τις κερκίδες των θεατών. Σε δύο αρκετά κατεστραμμένες τοιχογραφίες στα αριστερά και δεξιά του ανοίγματος της κεντρικής κλίμακας του κοίλου απεικονίζονται δύο πρόσωπα, πιθανότατα μονομάχοι, να αντιμετωπίζουν την επίθεση ενός λιονταριού στην κάθε σκηνή. Προφανώς το κίτρινο χρώμα του κάτω μέρους της σκηνής δηλώνει την άμμο της αρένας. Κάτω ακριβώς από τη μία τοιχογραφία βρέθηκε η εξής επιγραφή: ὁ λεο[ν]το ἀναγνοῦς λείχει σωτῆρ[α τ]ὸν ὑπὸ ταῦρον.

Οι αρχαιολόγοι που ανακάλυψαν την επιγραφή θεωρούν ότι χαράχθηκε κατά τον 1^ο αι. μ.Χ. από κάποιον που γνώριζε τη δημοφιλή διήγηση με τον Ανδροκλή και το λιοντάρι, αν και θα υπήρχαν σίγουρα και άλλα παρόμοια περιστατικά, τα οποία θα γνώριζαν εκείνη την εποχή ευρύτατη διάδοση. Το θέατρο της Κορίνθου αναδιαμορφώθηκε από τους Ρωμαίους κατά το χρονικό διάστημα 25 π.Χ.-25 μ.Χ. για να μετατραπεί σε αμφιθέατρο. Έτσι αυξήθηκε το ύψος του τοίχου της ορχήστρας ως 3 μέτρα και εξαφανίστηκαν οι πρώτες σειρές των θεατών για να μετατραπεί η ορχήστρα σε αρένα. Αυτό έγινε για να εξασφαλιστεί πλέον η ασφάλεια των θεατών από τα άγρια ζώα κατά τις θηριομαχίες.

Στον παραπάνω τοίχο είχαν κατασκευαστεί επίσης τέσσερις μικροί θάλαμοι (1Χ3 μέτρα ο καθένας). Οι κατασκευές αυτές αποδεικνύουν ότι άγρια ζώα εκτελούνταν στην αρένα από ειδικούς εκτελεστές, καθώς είναι σύγχρονες με τις τοιχογραφίες. Οι αρχαιολόγοι είναι πεπεισμένοι πλέον με τη μελέτη αντίστοιχων κατασκευών και παραστάσεων σε όλο τον μεσογειακό κόσμο ότι οι θάλαμοι αυτοί δεν χρησιμοποιούνταν ως κλουβιά για την προσωρινή κράτηση των ζώων αλλά ως καταφύγια των εκτελεστών τους, αν τα πράγματα δεν εξελίσσονταν ομαλά κατά την αντιμετώπιση των άγριων ζώων στην αρένα.

Με αφορμή λοιπόν αυτές τις τοιχογραφίες θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι ο Παύλος στο Α΄ Κορ. 15:32 χρησιμοποιεί μεταφορική γλώσσα αναφερόμενος στον εαυτό του σαν να πρόκειται για επαγγελματία θηριομάχο (*bestiarius*) που εξοντώνει τα θηρία σε δημόσια θέα. Ως θηρία παρουσιάζονται ασφαλώς οι αντίπαλοί του στην Έφεσο. Η παραπάνω επιγραφή όμως, δεν συνδέει έναν θηριομάχο με το λιοντάρι που τον γλείφει. Το λιοντάρι δεν προχωρά σε μια τέτοια ενέργεια λόγω της επικράτησης του θηριομάχου κατά τη μάχη αλλά αντίθετα γιατί αναγνωρίζει κάτι σε αυτόν.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει ν' ανατρέξουμε στη διασημότερη διήγηση της αρχαιότητας, στην οποία πρωταγωνιστούν ένας άνδρας και ένα λιοντάρι. Η

ιστορία με τον Ανδροκλή και το λιοντάρι περιέχεται στα *Αίγυπτιακά* του Απίωνα. Το έργο αυτό ανάγεται στον 1^ο αι. μ.Χ. και λίγο αργότερα κατά τον 2^ο αι. συναντούμε και πάλι την ιστορία αυτή στις Αττικές Νύχτες (*Noctes Atticae*) του Αύλου Γέλλιου, ενώ στην ελληνική γραμματεία περιέχεται στο *Περὶ Ζώων Ἰδιότητος* του Αιλιανού. Επόμενο ήταν κάποιοι ερευνητές να βρίσκουν στο Α΄ Κορ. 15:32 κάποια επίδραση αυτής της διήγησης. Τώρα ασφαλώς συζητάμε για τη δεύτερη περίπτωση των θεαμάτων, δηλαδή τα θηρία ως εκτελεστές των καταδίκων. Αυτή η δημοφιλής ιστορία σύμφωνα με κάποιους ερευνητές επηρέασε τη δημιουργία μιας αντίστοιχης για τον Παύλο από τους χριστιανούς της Κορίνθου, η οποία αργότερα έγινε γνωστή στο συντάκτη της Β΄ προς Τιμόθεον επιστολής, στον Ιγνάτιο και τον Ιππόλυτο. Αν προχωρήσουμε λίγο παραπέρα την υπόθεση αυτή, τότε το περιστατικό με τον Παύλο και το λιοντάρι στις *Πράξεις Παύλου* δεν θα ήταν υπερβολή να δεχτούμε ότι αποτελεί μια εκχριστιανισμένη εκδοχή της ιστορίας του Ανδροκλή με το λιοντάρι.

[Συνεχίζεται]